

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ «ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑ»

Μελετώντας τα πουλιά

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΒΑΘΜΙΔΑ ΣΤΗΝ ΟΠΟΙΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Το πρόγραμμα αυτό προσφέρεται για τους/τις μαθητές/μαθήτριες της Γ΄- Στ΄ τάξης της Δημοτικής Εκπαίδευσης.

Το πρόγραμμα είναι μονοήμερο (09:00-13:30 ή 09:00-16:30).

Ανάλογα με την τάξη που συμμετέχει στο πρόγραμμα εφαρμόζονται διαβαθμισμένες δραστηριότητες. Ενδεικτικές δραστηριότητες παρουσιάζονται στο στάδιο εφαρμογής του προγράμματος.

Σημείωση 1: Σε συνεργασία με το προσωπικό του Κέντρου και τους/τις συνοδούς εκπαιδευτικούς, το γενικό πλαίσιο εφαρμογής του προγράμματος, όπως παρουσιάζεται παρακάτω, μπορεί να αναπροσαρμοστεί και να διαφοροποιηθεί ως προς τις δραστηριότητες και τον τρόπο ανάπτυξής του, με βάση τις ανάγκες της κάθε ομάδας και τις συνθήκες που επικρατούν στα προτεινόμενα πεδία μελέτης.

Σημείωση 2: Η δακτυλίδωση θα προσφέρεται μόνο Πέμπτη και Παρασκευή μετά από συνεννόηση με την Παιδαγωγική Ομάδα.

ΣΤΟΧΟΙ

Οι μαθητές/μαθήτριες αναμένεται να:

- Γνωρίσουν βασικές περιβαλλοντικές έννοιες που σχετίζονται με τα πουλιά (π.χ. ενδημικό είδος, μεταναστευτικό είδος, χειμερινός επισκέπτης, καλοκαιρινός επισκέπτης, περαστικός μετανάστης).
- Γνωρίσουν την πτηνοπανίδα της Κύπρου και να αναγνωρίσουν διάφορα είδη πουλιών στο πεδίο.
- Κατανοήσουν το φαινόμενο της μετανάστευσης των πουλιών.
- Κατανοήσουν τη σημασία της γεωγραφικής θέσης της Κύπρου ως ενδιάμεσος σταθμός στα ταξίδια των μεταναστευτικών πουλιών αλλά και ως σημείο προορισμού και έναρξης της μεταναστευτικής τους πορείας.
- Κατανοήσουν τη σημασία της σήμανσης των πουλιών με δακτυλίδια, το γενικό σκοπό και τη διαδικασία της δακτυλίδωσης.
- Συμμετέχουν στην αναγνώριση πουλιών στο φυσικό τους περιβάλλον.
- Αντιληφθούν τις επιπτώσεις της μείωσης της βιοποικιλότητας των πουλιών εξαιτίας των ανθρώπινων παρεμβάσεων.
- Ενημερωθούν για τις επιπτώσεις της λαθροθηρίας στην Κύπρο.
- Αποκτήσουν δεξιότητες ορθής και ασφαλούς χρήσης οργάνων παρατήρησης

όπως τα κιάλια και των οδηγών αναγνώρισης πουλιών.

- Αναπτύξουν πνεύμα εθελοντισμού και συνεισφοράς σε δράσεις και πρωτοβουλίες που αναλαμβάνονται για την προστασία των πουλιών.

ΓΕΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

09:00 - 09:30 Άφιξη - καλωσόρισμα και ξενάγηση στο Κέντρο. Συζήτηση για το πρόγραμμα και για τους κανόνες που διέπουν την εφαρμογή του.

09:30 - 10:00 Εισαγωγή στη θεματική ενότητα του προγράμματος μέσα από την προβολή σύντομων βίντεο για τη βιοποικιλότητα και την πτηνοπανίδα του Κάβο Γκρέκο και της Κύπρου γενικότερα και σχετικής παρουσίασης/διαφανειών. Ξενάγηση και δραστηριότητες στα εκθέματα και στα ενυδρεία του ΚΠΕΕ Κάβο Γκρέκο.

- Οι μαθητές/μαθήτριες μελετούν τα πουλιά των εκθεμάτων και απαντούν σε ερωτήματα καρτέλων, που σχετίζονται με την εξωτερική εμφάνιση των πουλιών, το είδος τροφής, τον οικοτόπό τους, τις συνήθειες κ.λπ.

10:00 – 10:30 Δακτυλίδωση πουλιών στο πεδίο. Ενδεικτικές δραστηριότητες που διεξάγονται στο πεδίο αναφέρονται πιο κάτω:

- Συζήτηση σχετική με τη δακτυλίδωση πουλιών και τον σκοπό της δράσης αυτής.
- Αναφορά στο φαινόμενο της μετανάστευσης των πουλιών και στον ρόλο που διαδραματίζει η γεωγραφική θέση της Κύπρου κατά τη μεταναστευτική τους πορεία.
- Ενημέρωση των μαθητών/μαθητριών σχετικά με τις επιπτώσεις που προκαλεί η παράνομη παγίδευση πουλιών.
- Παρουσίαση προς τους/τις μαθητές/μαθήτριες των υλικών και οργάνων που είναι αναγκαία για τη σύλληψη των πουλιών.
- Οι μαθητές/μαθήτριες παρακολουθούν τη διαδικασία αφαίρεσης παγιδευμένου πουλιού σε δίκτυ μέχρι και τη στιγμή της απελευθέρωσής του.
- Οι μαθητές/μαθήτριες συμμετέχουν ενεργά στη διαδικασία λήψης σωματομετρικών δεδομένων από τα πουλιά, όπου αυτό είναι δυνατόν.
- Μετά από επίδειξη της διαδικασίας απελευθέρωσης πουλιού, ανατίθεται σε κάποιους/κάποιες μαθητές/μαθήτριες η απελευθέρωση των παγιδευμένων πουλιών.
- Ταυτοποίηση πουλιών κατά τη διαδικασία της δακτυλίδωσης με τη χρήση οδηγών αναγνώρισης.

* Σημειώνεται ότι υπάρχει πιθανότητα σε συγκεκριμένες ημερομηνίες να μην προκύψουν παγιδευμένα πουλιά, οπότε οι μαθητές/μαθήτριες θα περιοριστούν στην παρουσίαση της υπόλοιπης διαδικασίας από τον αδειούχο δακτυλιδωτή.

10:30 - 12:00 Πτηνοπαρατήρηση. Ενδεικτικές δραστηριότητες που διεξάγονται

στο πεδίο αναφέρονται πιο κάτω:

- Εντοπισμός και αναγνώριση κρυμμένων ομοιωμάτων πουλιών στο πεδίο και αναγνώρισή τους με κλείδα ή φωτογραφικό οδηγό.
- Ενημέρωση και καθοδήγηση των μαθητών/τριών για την ορθή χρήση των κιαλιών και των οδηγών αναγνώρισης.
- Οι μαθητές/μαθήτριες διαχωρίζονται σε ομάδες και προσπαθούν να εντοπίσουν και να αναγνωρίσουν πουλιά που βρίσκονται στο οπτικό τους πεδίο.
- Παιχνίδι αναγνώρισης πουλιών «Ποιο πουλί είμαι;»: Δίνονται στις ομάδες καρτέλες με τα χαρακτηριστικά συγκεκριμένων πουλιών (π.χ. χρώμα, μορφή ράμφους κ.λπ.) και οι μαθητές/μαθήτριες προσπαθούν να μαντέψουν το είδος τους.
- Εντοπισμός, αναγνώριση και μελέτη βιοδηλωτικών ιχνών (π.χ. πατημασιές πουλιών, φωλιές, περιπτώματα, φτερά, ήχοι, υπολείμματα τροφής).
- Συλλογή υλικών για μελέτη στο στερεοσκόπιο (π.χ. φτερά).

12:00 - 13:00 Επιστροφή στο κέντρο. Ενδεικτικές δραστηριότητες επέκτασης και ανατροφοδοτικού χαρακτήρα, με παράλληλη αξιοποίηση των δεδομένων που οι μαθητές/μαθήτριες συγκέντρωσαν κατά τη διεξαγωγή της μελέτης πεδίου, όπως:

- Παρουσίαση της ιστοσελίδας του Πτηνολογικού Συνδέσμου Κύπρου (<https://www.birdlifecyprus.org/>) και ενημέρωση για τη δράση του.
- Παιχνίδι στον υπολογιστή για τη μετανάστευση των πουλιών (εφαρμογή «Feathered journeys»).
- Παρατήρηση στο στερεοσκόπιο των υλικών που έχουν συλλεχθεί στο πεδίο.
- Κυνήγι και λαθροθηρία: Ενημέρωση και προβολή σύντομου βίντεο για το φαινόμενο της λαθροθηρίας και της παράνομης παγίδευσης πουλιών (<https://www.youtube.com/watch?v=P7g3Id4ZyxM>).

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ-ΟΔΗΓΙΕΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ

Συστήνεται όπως οι μαθητές/μαθήτριες:

- Έχουν μαζί τους φαγητό και νερό σε μικρή τσάντα,
- Φορούν αθλητικά παπούτσια και είναι κατάλληλα ντυμένοι για εξόρμηση στο πεδίο,
- Έχουν καπελάκι και ό,τι άλλο κρίνουν απαραίτητο να έχουν μαζί τους από τα προσωπικά τους είδη,
- Έχουν φωτογραφική μηχανή ή βιντεοκάμερα,
- Τα φύλλα εργασίας, η γραφική ύλη, και τα όργανα ή οποιοσδήποτε άλλος εξοπλισμός χρειάζεται για την εφαρμογή του προγράμματος, παρέχονται από το Κέντρο.